

TELEGRAFUL ROMAN.

Nr. 44. ANUL XIII.

Telegrafulu este de doua ori pe septem-
man: joi'a si Duminec'a. — Prenume-
ratiunea se face in Sabiu la espeditu'r'a
oiei pe afara la c. r. poste, cu bani
ga'ta prin scrisori francate, adresate
catra espeditu'r'a. Pretiulu prenumeratiu-
nei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a.
ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pen-
tru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciile din Monarchia pe unu ann
8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a.
Pentru princ. si tieri straine pe anu 12
pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Sabiu, in 6/18 Iunie 1865.

Inseratele se platescu pentru
inteia ora cu 7. cr. sirulu cu litere
mici, pentru a dou'a ora cu 5 1/2 cr. si
pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

„Wiener Zeitung“ Nr. 134. din 13 Iunie a. c. aduce p.
n. scrisore de mana — amintita in nr. din urma — prin carea
se suspenda provisoriu de pâna acum din Ungari'a, ince-
tandu cu 1 Iuliu a. c. activitatea tribunalelor militare si re-
introducendu-se judecatoriile civile de mai nainte. Numai in
privinti'a delictelor de pressa se va urma si 'n venitoriu
dupa apendicele la legea de pressa pentru regatulu Ungariei
din 27 Maiu 1852. Maiestatea Sea, facendu aceste disposi-
tioni, apela la mintea cea sanato'sa a credincio'sei populatiuni a
Ungariei.

Protocolu,

ca s'a luat in siedinti'a Comitetului Asociatiunei tranne
romane tinuta in 6 Iunie a. c. sub presidiulu Ilustritati Sele
d. Consiliaru Petru Manu (celu mai betranu dupa etate dintre
membrii presenti ai Comitetului), fiindu de fatia dintre mem-
brii Comitetului: Il. D. Consiliaru de scola Dr. Pavelu Va-
siciu, D. Advocatu Dr. I. Nemesiu, D. Sav'a Barcianu Popo-
viciu; dintre membrii suplenti: Il. Sea d. Consiliaru gub. Pav.
Dunc'a, DD. Prof. Zacharia Boiu si Ioanne Popescu, apoi din-
tre oficialii Asociatiunei Secr. Il. I. V. Rusu, D. Cassieru
Const. Stezaru si D. Archivaru Vis. Romanu.

§ 38. D. Presiedinte presentéza conspectulu despre
starea cassei Asociatiunei pe tempulu acestei siedintie, din
care se vede, ca cass'a Assoc. — dupa subtragerea erogatoru
de pan'acum — are in proprietatea sea summ'a de 21,319 f.
87. 5 xr. v. a.

Se ia spre sciintia.

§ 39. Comitetulu insarcinatu cu pregatirile pentru a-
dunarea gen. viitoare a Assoc. tinenda la Abrudu in 15/27
Augustu a. c. din cauza, ca tocma in aceea di se 'ntempla
si tergulu de tierra la Campeni, in Comun'a vecina, — ca A-
brudeni sa pota priimi cu tota cuveninti'a pre ospetii sei,
membrii ai Assoc. se roga, ca terminulu adunarei gen. sa se
stramute pe altu tempu séu mai nainte de 15/27 Augustu
adeca pe 6/18 Augustu, séu pe mai tardiu, adeca: pe 19/31
Augustu a. c.

Decisiune. Comitetulu Assoc. prelanga tota bunavointi'a
sea de a implini dorinti'a numitulu Comitetu: totusi, avendu
in vedere §. 21 din statutele Assoc. cum si unu Conclusu
alu adunarei gen. tinuta la Blasiu in 7—8 Septembre 1863,
nu se simte competente a poté stramuta terminulu adunarei
gen. a Assoc. Pre langa aceea Comitetulu crede, cumca dupa
program'a adunarei gen. ce s'a statoritu in siedinti'a trecuta a
Comitetului, siedintiele adunarei gen. avendu de a se incepe
numai in 16/28 Augustu, (ad. dupa diu'a tergului dela Cam-
peni) Abrudeni se voru nevoi dupa potintia, a poté lua parte
la siedintie.

§ 40. Inaltulu Gubernu regiu prin charti'a de dto 15
Maiu Nr. 13195 1864, in urm'a incunoscintiarei facute din
partea Locotenentiei din Bud'a dto 28 Aprile Nr. 34013
1865, comunica Assoc. tranne unu extractu din conspectulu
despre progressulu celu multiamitoriu doveditu in Sem. 1. a-
nulu scol. 186 1/2, din partea tinerilor stipendiati ai Assoc.
Procopiu Laz'a si Ioanne Nichit'a, cari asculta studiile juri-
dice la Universitatea regésea din Pest'a.

Se ia spre sciintia.

§ 41. D. negociatoru si aginte comerciale in Vienn'a
B. G. Popoviciu — fiindu insarcinatu inca in urm'a unu Con-
clusu alu Comitetului din siedinti'a trecuta (vedi § 31) ca,
priimindu actele si reporturile impartasite Assoc. din partea
Academiei imparatesci de sciintie in Vienn'a, sa le transmita
in primirea Assoc. — prin scrisorea sea de dto 26 Maiu 1865
incunoscintiéza pre Comitetulu Assoc. cum ca numitele char-
tii le-a priimitu — dandu si unu reverselu pentru ele — si ca in
24 Maiu cu drumulu de feru le-a si espeduitu pâna la Ti-
misiór'a la firm'a: „Liedemann“; totu deodata postesce a se

recunósce cu 6 f. pr Nachnahme. Totu in legatura cu acé-
st'a, D. negociatoru Liedemann prin o charti'a de dto 29 Maiu
c. incunoscintiéza, cumca numitele chartii si carti in 2 ladi
Nr. 133 1/2 Sp. 429 le-a priimitu si le-a si espeduitu din
Timisiór'a sub adress'a Dlui Iohann Thallmayer in Sabiu, dela
carele suntu a se priimi, platindu-se spesele transportulu
din Vienn'a pâna 'n Timisiór'a cu 24 fl. 78 xr., cum si spe-
sele transportulu dela Timisiór'a pâna la Sabiu in primirea
numitulu D. negociatoru I. Thallmayer.

Decisiune. Aceste incunoscintiári se iau spre sciintia,
si D. Cassieru alu Assoc. se impoteresce a esolvi conturile
de transportu pentru cartile tramise, in folosulu Assoc., in sa
aceea adaugere, ca despre acést'a sa se raporteze la siedin-
ti'a viitoare a Comitetului Assoc.

§ 42. D. Georgiu Visi'a proprietaru in Zlati'a prin
charti'a de dto 24 Maiu a. c. dupace inca in anulu 1863
transpuse in proprietatea Assoc. nescari acte ale sale suna-
to're despre o datorie a sea de 300 fl. v. a. la Vasiliu Cu-
resiu din Beiusiu, cere acum a se provedé cu diploma de mem-
bru fundatoru alu Assoc.

Decisiune. Dupace acést'a detoria de 300 fl. v. a.
transpusa de numitulu Domnu in favorea Assoc. se afla
sub processu de mai multu tempu, prin urmare e forte nese-
cura: cu atátu mai vertosu, cu cátu ca, dupacum e informatu
Comitetulu prin Advocatulu seu debitorulu Vas. Curesiu n'are
nici o realitate, de unde sa se pota esecuta numit'a detoria;
fiindu elu incurcatu inca si in alte detorii: asiá Comitetulu
decide, a amaná cu edarea diplomei pentru D. G. Visi'a pan'
atunci, candu Assoc. va fi norocita a poté incassá summ'a da-
ruita in poterea actelor transpuse.

§ 43. Bibliotecariulu Assoc. in urm'a insarcinari cape-
tate in siedinti'a trecuta a Comitetului, cetesce unu catalogu
de carti, ce cugeta a se poté castiga in folosulu bibliotecei
Assoc. cu summ'a de 100 f. v. a. preliminata spre acestu
scopu din partea adunarei gen. tinuta la Hatiegu in 1—2 Au-
gustu 1864 p. 15.

Decisiune. Comitetulu afla cu cale a decide, ci compu-
nendu-se o Comissiune statatoria din DD. membrii Com. DD.
Z. Boiu, Sav'a Barcianu Popoviciu si Visarionu Romanu, ace-
iasi sa astérna la siedinti'a viitoare unu conspectu despre a-
cele carti — cu preferintia romanesci de interessu mai impor-
tantu, ce aru fi de a se procurá cu summ'a aprosimativa de
100 fl. in folosulu bibliotecei Assoc.

§ 44. D. Dr. P. Vasiciu referéza asupr'a concurselor
intrate la stipendiulu de 50 fl. v. a. destinatu pentru unu ti-
neru, carele va documentá cea mai mare desteritate in per-
fectiunarea artei stenografice romane.

Conclusu. Deorece dupa probele produse din partea ambiloru
concurrenti la numitulu stipendiu, anume din partea tinerilor:
Georgiu Muresianu si Ioann Prodanu, dupa esaminarea din
partea unoru pricepatori si versati in asta arta, nu se vedu
destulu de calificati in sensulu conditioniloru esprese in
resp. Concursu; asiá Comitetulu ia interessulu procurarei unei
convingeri intemeiate si depline cu privire la desteritatea
resp. concurrenti, aflá cu cale a decide, ca acei'a sa se su-
puna inca unei noue probe, si anume: Georgie Muresianu
studinte in VIII. cl. in Gimnasiulu din Blasiu, sa dee o pro-
ba in presenti'a Rvrd. D. Vicepresiedinte Tim. Cipariu, steno-
grafandu o bucata dictata inadinsu de Rvrd. D. Sea; ear
est'alaltu Ioann Prodanu Clericu in Sabiu, sa dee iarasi nou'a
proba in presenti'a DD. membri ai Comit. Dr. P. Vasiciu si
Dr. Ioann Nemesiu cu aceeaasi modalitate ca si celalaltu, care
probe asternendu-se apoi la Comitetulu Assoc., nu va lipsi a
le supune unei cercetari serio'se prin barbati pricepatori si
versati in asta arta, si pe bas'a acestor'a apoi stipendiulu
numitu a-lu conferi celui mai desteru, prin urmare mai demnu
dintre ambii concurrenti.

§ 45. Cass'a raportéza despre interesele intrate la

fondulu Assoc. dela siedinti'a trecuta a Comitetului, dupa cumponele obligatiunilor urbariale, banatiene si ungurene, care tote facu summ'a de 19 f. 53 xr. v. a.— Se ia spre sciintia.

§ 46. Se raporteza despre summele de bani incurse la fondulu Assoc. dela siedinti'a din urma a Comitetului, si anume:

a) Prin D. Colectoru in Deesiu Ioanne Colceriu s'au transmis 9 fl. 20 xr. parte taxe de m. ord. parte contribuii benevole.

b) prin d. Colectoru in Zlatn'a Lazaru Piposiu s'a transmis 15 f. 20 cr. v. a. parte taxe de m. ord., parte pretiulu aloru 4 esempl. act. ad. gen.

c) prin d. Col. in Aradu Dr. Atanasiu Siandoru s'a transmis 21 f. pretiulu aloru 26 esempl. din actele adun. gen. I, II si III vendute din partea Librariei „Bettelheim testvérek“ — dupa subtragerea rabatului de 20 proc. —

d) Deadreptulu la cass'a Asociatiunei a intratu parte ca taxa de m. ord., parte pentru acte summ'a de 36 f. 60 xr.

Se ia spre sciintia.

Cu acestea siedinti'a Comitetului Asociatiunei s'a incheiatu pe la amedi.

Datulu de mai susu.

Manu m. p.

Presiedinte. I. V. Rusu m. p.

Secr. II.

In caus'a ortografiei române.

Preaon. Presidiu alu Asociatiunei aradane pentru cultur'a si conversarea poporului romanu au adressatu Preaon. Presidiu alu Asociatiunei tranne pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu urmatoarea scriere importanta:

Maritu Presidiu!

Adunarea generala a Asociatiunei noastre nationale in siedinti'a sea din 11/23 Maiu a. c. a priimitu cu unanimitate propusetiunea ce i s'a facutu din parte comisiunei pentru preliminarulu anului curinte, prin care propusetiune si respectivminte decisu acestu directoratu e insarcinatu a se pune in comunicatiune cu Asociatiunea nostra literaria din Ardealu si din Bucovina spre scopulu mijlocirei unei conformitati in ortografi'a limbei române.

Avendu noi onorea a Ve alaturá aici sub /. atins'a propusetiune in totu cuprinsulu seu, aflámu de lipsa totu de odata spre mai de aprópe lamurire a acelei'a si spre indeplinirea insarcinari, ce ni s'a facutu, a Ve mai adauge urmatoarele dilucidatiuni.

Nu ne indoimu, cumca barbatii, ce se ocupa cu literatur'a romána in specialu, si preste totu toti cei ce se ocupa de caus'a culturai si dezvoltatiunei noastre nationale, in tote partile si tierile locuite de Románi, cu asemenea ingrijire ca si noi voru fi observatu diversele cali si directiuni, pe cari a plecatu, din di in di inaintandu— filologii nostri nationali si dupa ei toti carturarii nostri intru dezvoltarea limbei si anumu a ortografiei noastre. Pecandu adeca pre de o parte barbatii de litere ai Bucovinei, urmandu esemplulu renumitulu nostru filologu Aaronu Pumnulu, se tinu mortisju de cele mai pure principie ale fonetice, eara de alta parte Transilvaneni condusi de adancile studii ale unui Cipariu, adoptara mai preste totu principiele etimologice, totu atunci la Románii din Ungaria si Banatu incepura a se folosi si unele si altele principie in mesura multu putinu arbitraria, ear in partile Romaniei arbitriulu particulariu cu privintia atátu la etimologia, catu si la fonetica si la analogia, judecandu din organele de publicitate de dincolo ni se pare chiaru absolutu!

Credemu ca nu incapa indoiela, cumca cu catu aceste divergentie si respectivminte desregularitati totu mai multu propasiescu, cu atátu ele cauta sa prinda totu mai adanci radacine in poporu, prin ce in unitatea nostra nationala totu mai multu se introduce arbitriulu si separatismulu limbisticu, va sa dica unitatea de limba si literatura totu mai multu se periclitéza; o fatalitate acésti'a cea mai contraria interesselor si scopurilor nostre celoru mai sante de cultura si dezvoltare si consolidare nationala,— o fatalitate, pentru carea responsabilitatea fatia cu Istoria—are sa cadia mai virtosu asupra presintelui.

Nimicu nu ne stá mai departe, decátu intentiunea de a face cui-va imputaciuni pentru fatalitatea pusa in perspectiva; nime n'a cumpenitu si nu pretiuiesce mai multu ca noi general'a si afundu taitorea insemnatate, cum amu dice „democraticu“ a purei si simplei fonetice, si de alta parte inalt'a idea, cum amu dice „istorico-filosofica“ ce e legata de principiele etimologice si de o analogia sanetosa: dar noi credemu si sustinemu, ca dupa ce odata e invederatu si preste totu semttu si recunoscutu, cumca interessele cele mai sante ale destinului si dezvoltatiunei si culturai si consolidarei nostre comune nationali pretindu absolutminte unitatea deplina a limbei, gramatice si literaturai nostre intregi, complanarea divergentiei

loru si anume o combinatiune principiosa a principieloru ortografice— trebuie sa fia cu potintia si— trebuie sa se incerce si sa se afle fara multa intardiare, cu orice sacrificie.

Incátu pentru intrebarea de competintia si detorintia in specialu, asiá credemu, cumca atátu inciativ'a, catu si desbateru si deciderea in acésta causa, cu privintia la Románii din Austria astadi din ori ce punctu de vedere privita, nu se póte tine, decátu de cele trei Asociatiuni literarie ale nostre ca de unicele, prin insasi Maiestatea Sea pre'naltiatulu nostru Domnu stapanitoriu pregratosu incuviintiate organe publice de cultur'a romána nationala, intru cari se concentreza altmintrelea si tota inteliginti'a nostra nationala. Ear modalitatea de incercare, desbateru si detiermure— asiá credemu, ca abia aru poté fi alt'a mai corespunditoare si oportuna, decátu prin unu amesuratu numeru de delegati de cea mai eminente capacitate din sinulu si dora si provincialulu fia-carei Asociatiuni. Se 'ntielege de sine, ca— amesuratu interesului nostru national comunu de cultura, trebuie sa ne jaca la anima cea mai ferbinte dorintia, ca la desbaterile si combinatiunile incercande sa participeze si connationalii nostri din Romania asemenea ca si noi prin delegatii sei; dar fiindca respectele politice nu ne iarta a ne adressá in acésta privintia cátra corporatiunile si autoritatiile competinti din acea tierra deadreptulu, pentru aceea s'a socotitu a fi de ajunsu— avisarea a celor'a despre acésta intentiune si respectivminte intreprindere a nostra — prin foile de publicitate, asceptandu totu pe acésta cale respunsurile lor, si lasandu-le de altmintrelea in liber'a voia a lua parte la pasiulu nostru in ori ce modu si mesura voru afla ele de bine si de folosu.

Asociatiunea nostra, de-si ea se bucura de unu numeru de membri preste 1600 si de-si ea in intielesu restrinsu luata, representa preste unu millionu si jumetate de Románi din Ungaria si Banatu, totusi a aflatu cumca din partea sea la comisiunea intentiunata aru fi destulu representata prin doi representanti, si prin urmare crede, cumca cu asemenea numeru de representanti si sorele Asociatiunei s'aru poté multiam; suntemu insa convinsi, ca Asociatiunea nostra pe langa loialele dispusetiuni, ce le nutresee, nu va ave nimicu in contra, deca din un'a seu din alta parte s'aru afla de lipsa a se delegá si mai multi barbati de specialitate. Cátra acésti'a avemu a observá, ca representantii nostri din partea nostra nu voru priimi alta instructiune seu indrumare, decátu ca spre sjungerea scopulu doritu— sa conlucre cu representantii celoralalte parti dupa cea mai buna a lor sciintia si consciintia; deci de-si ni-aru placé, dar suntemu departe de a pretinde, ca chiaru asiá sa se pasiesca si din partea celoralalte Asociatiuni.

Incátu pentru loculu de convenire, noi asiá amu crede, cumca cu privintia la tote partile locuite de Románi, la comunicatiunile cunoscatore si la tote altele, impregiurári demne de respectatu, aru fi a se alege intre Timisiór'a si Pest'a seu in fine si Vienn'a; neavendu noi de altcum nimic'a in contra, ca barbatii delegati sa se intielega ei insii intre sine la tempulu seu asupra loculu de convenire.

Incátu in fine pentru modalitatea publicatiunei si introducerei generale a opului, ce cu ajutorulu lui Domnedieu si prin intielepiciunea, devotamentulu nationalu si sciintia si genialitatea barbatiloru increduti ai nostri sperámu a infintiá, noi din parte-ne amu fi forte plecati a asceptá si a respectá in acésti'a, precum si in ori care alta privintia, ce s'aru afla oportuna si necessaria, voturile seu si decisiunile comisiunei delegande.

Cu acestea crediendu noi a fi respunsu pentru antaiulu pasiu in tota privintia insarcinari, ce ni s'a facutu in acestu obiectu din partea adunarei generale susu atinsu, nu ne remáne decátu a Ve rogá, ca substernendu si recomandandu acéstu obiectu cu deamenuntulu celei mai de aprópe adunari generali a sorei Asociatiunei din aceea parte, sa binevoiti a ne adressá cu de timpuriu votulu acelei'a, ear apoi si pana atunci sa nu pregetati a face si a mijloci tote lamuririle si preparatiunile, cate cu, seu fara comitetulu ce Ve asista, veti afla spre scopulu intentiunatu de lipsa si de folosu.

Remanendu noi intr'aceea porurea aplecati a priimi si a dá ori ce mai departe desluciri si lamuriri.

Datu din siedinti'a directoratulu tinuta in 29 Maiu (10 Iuniu) 1865.

Antoniu Mocioni m. p. Directoru primaru.
Vincentiu Babesiu m. p. Comembrulu direct. cá refer.
Dionisiu Pascuti m. p. notar. direct.—

Estrasu

Din reportulu Comisiunei insarcinate din partea Adunarei generale a Asociatiunei nationalu Aradane tinute in Aradu

la $10\frac{1}{2}$ Maiu 1865 cu preliminarea bugetului pe anulu 186 $\frac{5}{6}$.
 § X. Luandu Comissiunea in socotintia diverginti'a, ce se află in ortografiile propuse pâna acumu de gramaticii români, ba chiaru și in ortografi'a urmata de cele trei Asociatiuni române, din Transsilvani'a, Bucovin'a și Aradu; luandu in socotintia, urmările prea daunose ce resulta de aici pentru inaintarea limbii și literaturii nationale, care divergintia in locu de a scade totu mai cresce pe di ce merge; era de alta parte condusa de dorulu ferbinte de a vedé statorita odata o sistema ortografica basata pe principie sanatoase, și chiaru pentru aceea comuna, încātu s'aru poté pentru toti Românii, ceea ce aru fi faptoriu potinte alu consolidărei noastre nationale precum și alu inaintărei limbii și literaturii române, și considerandu in urma, ca pentru delaturarea acestui inconvenientu daunosu, aceste 3 Asociatiuni au și dorintia și competintia, — propune, că onora'a adunare generala sa insarcineze directiunea a se pune in comunicare cu celelalte două Asociatiuni ale noastre din Austri'a, adeca cu cea Ardeléna și Bucovinéna, pentru de-a depută fiacare din sinulu seu câte doi séu déca s'aru află de lipsa și mai multi barbati, și pentru casulu de impedecare a vreunui'a din acei'a și unu suplinte; ómeni de specialitate, dar nepreocupati de nici un'a sistema, că acesti'a adunandu-se la loculu ce se va defige la tempulu seu prin cointielegere comuna, dupa o recensiuone și cernere matura a diverselor sisteme ortografice ivite pâna acumu, sa incerce statorirea unei ortografii, care aru fi mai corespundătoare firei și geniului limbii române, precumu și necesității intereselor noastre nationale, care ortografia apoi sa fia adoptata și folosita de Asociatiunile noastre in toate publicatiunile și operatele lor; sa fia introdusa in toate scólele, institutele și preste totu in aplicările vietiei noastre nationale, și prin urmare sa fia recunoscuta și inaltului regimu pentru introducerea și in oficie; mându-se speră pe alta cale vre o cointielegere in privinti'a a se; era tempulu și loculu conferintelor tinende de comissiunea ce aru fi deputata de cele trei Asociatiuni ale noastre in acesta cauza atât de momentosa sa fia facutu cunoscuta de tempuriu prin organele literarie, cu acea declaratiune, ca laudatele Asociatiuni aru dorí ferbinte, că și unii barbati de specialitate din celelalte tieri române, din indemnulu propriu séu delegăti din partea corporatiunilor și autorităților concernenti sa se infatisieze și sa ia parte la acele conferintie, sprijinindu as feliu nobil'a nisuintia a acestoru Asociatiuni, de a aduce odata conformitate in ortografi'a româna. — Pentru casulu déca intentiunat'a comissiune s'aru potea infiintiá inainte de Adunarea noastră venitoare generala, directoratulu sa fia impoteritu, a alege și a delegá elu insusi pre reprezentantii acestei Assoc. la acea comissiune. Subscri'a comissiune, ne indoindu-se nici pe unu momentu, ca acesta propunere a sea, ce are onóre a o substerne judecătii mature a On. Adunări generali va fi luata de aceea și in consideratiunea ce o merita; prelimina cá spese de calatoria și intretinere pentru barbati ce voru fi deputati din sinulu Asociatiunii acestei'a dup'o recerintia pâna la: 400 fl. Séu eventualminte, déca propunerea acést'a nu s'aru poté realizá supt decursulu anului cur. 186 $\frac{5}{6}$ prelimina de reserva spre realizarea scopului acelu'a pe anulu venitoriu: 200 fl. v. a. Aradu in $11\frac{1}{23}$ Maiu 1865 Vincentiu Babesiu m. p. Presedintele comissiunei; Iustinu Popfiu m. p. Comembrulu și referitele Comissiunei. Stefanu Adamu m. p. Comembrulu Comissiunei.

Pentru fidelitatea Estrasului garantuiesce

Dionisiu Pascutiú,

Notaru direction.

In caus'a focului din Orastia.

Intr'anulu din nrii nostri precedinti aduseseramu scirea despre unu focu escatu in zidirea cea noua gimnasiala reformata din Orastia, precum și despre aceea, ca foile magiare imputa punerea focului unui june român. Cātu de multu dreptu avuramu de a ne 'ndoi despre adeverulu acelor faime esite din isvóre magiare, și a condamnă crim'a, ear in privinti'a faptului a as'eptá constatarea, dovedesce corespundinti'a urmatore, ce ni se tramite dela o mâna forte demna de credintia.

Superos si nequeo, acheronta mevebo.

O cloctura diabolésca acést'a, carea nu póte aiurea avé plamadéla sea, de cātu numai in creerii și in animile acelea mersiave, cari departe de totu ce e moralu și ce e umanu nu se sfiiesca a se folosi nici de cele mai spurcate arme numai și numai cá sa-si ajunga scopulu cu atât'a mai spurcatu și mai de josu, de a nimici in opiniunea publica nu pre unu individuu singuratecu, ci o natiune intréga.

Intielegu spurcaciunea din Orestia, carea au cerculatu in foile magiare și despre carea, precumu se dice, s'aru facutu a-

retare și la Presiediuulu reg. Governu cá despre o fapta constatata, ca adeca

Pe candu in Maiu a. c. unu numeru insemnatu de patrioti magiari la unu prândiu stralucitu serbau intre toate finirea cladirii celei noue scolastice reformate de acolo, au eruptu in flacara coperisiulu acelei cladirii, ca foculu l'a pus unu studentu român, carele s'au aflatu ascunsu dupa unu urloiu in podulu acelu edificiu ardiendu, care studentu numai prin intrevenirea c. r. gendarmerii a scapatu de macelu și cá — auziti ómeni buni! — teciunari'a acést'a este faptul unei conspiratiuni a intregii intelegintie române, carea are de tinta, prin nimicirea institutelor magiare de cultura, nimicirea natiunii magiare.

De-si totu omulu, chiaru și carele nu e tocmai de legatu, la privirea cea d'antâiu a potutu vedé absurditatea și maliti'a cea mai spurcata și diabolésca a acestei tiesaturi, s'au aflatu totusi ómeni, și inca mari, cari, incredintati, ca asemenea a-relári nu se potu luá din ventu, incepura a crede și a privi in totu Românulu inteleginte unu complotante la taciunari'a, la pustiirea institutelor magiare și prin acést'a a natiunii magiare intregi.

Astadi se afla lucrulu pe deplinu desvaluitu, care, dupa impartasirea ce o avemu din fonte présecura, sta asiá: Tinerimea studiósá româna la scólele reformate din Orestia, in un'a din dilele lui Main au cerutu voia dela professorii respectivi spre a tine in $3\frac{1}{15}$ Maiu maialu. Professorii nu li-au concesu, mergendu insa tinerimea la directorele institutului și rogandu-lu, acést'a li-au concesu tinerea maialului.

Pe diu'a numita, tinerimea cu preotimea româna și cu alti domni români - cari, invitati, au avutu placere a luá parte la acésta petrecania nevinovata, cu o flamura, pe carea stá scrisu $3\frac{1}{15}$ Maiu 1848. in frunte, intre cantári deosebite, au esitu in ordinea cea mai buna la padurea din apropiere și si-au petrecutu tota diu'a. Séra s'au intorsu acasa voiosi cu tortie aprinse și intre cantári și tragendu oblu la colegiu, unulu dintre studenti au tinutu o oratiune despre insemnatarea și originea maialului, au multiamitu directorului colegiului pentru-ca li-au datu și lor voia a tine maialu, au eschiamatu sa traiesca directorulu, professorii, natiunile patriei, concordia intre ele și mai pe urma și badea Ioann și lelea Mariutia, intielegendu prin acést'a pre poporulu român de rendu, din care suntu și ei.

Insa ce sa vedi? flamur'a cu $3\frac{1}{15}$ Maiu 1848, cânteculu „Hai sa dâmu mâna cu mâna“ s. a. și badea Ioann cu lelea Mariutia, au fostu tóte suscipiose, revolutiunari, ear badea Ioann, nu s'au creditu neci mai multu neci mai puțin decātu Cuz'a, carele inca se chiama Ioann; — de lelea Mariutia nu li-a fostu frica, ca o au lasatu neatinsa.

In diu'a urmatore colegiulu profesoriloru au chiamatu pre oratorele studente inainte, l'au trasu la respundere, ca ce intielesu are cutare și cutare din cuventulu lui, și asiá e, ca sub badea Ioann au intielesu pre Cuz'a?

De-si studentele au aretatu, cumca tóte câte le-au cantatu și vorbitu, suntu nevinovate, era sub badea Ioann și lelea Mariutia au intielesu pre poporulu român de rendu, din care se trage și elu și toti collegii lui; totusi suspitiunea de complotu și mai scie Ddieu de ce, au remasu.

Acumu urméza prandiulu in onórea cladirii celei noue scolari, și aprinderea eii.

La prandiulu acést'a n'a luat parte neci unu Român, nu sciu pentru-ce? Intre óspeti au fostu și Dr. de medicina Lészay, alu cârni cocieriu — pe lângá alti servitori au fostu și elu ocupatu preste totu tempulu mesei — pâna candu s'au alarmatu óspetii — și inainte de mésa; in diu'a aceea au fostu ventu mare, dar pe lângá tóte acestea cu tréscurile s'au puscatu in curtea Colegiului și in préjm'a cladirii celei noue, tota diu'a și sub decurgerea prândiului. Spunu martorii, ca umpleturile de cálti și de hartia aprinse din tréscuri, le aruncá ventulu preste colegiu pâna in a două'a strada.

Destulu ca candu se tinéu toastele la prândiu, s'au vedutu esindu fumu din coperisiulu cladirii celei noue a colegiului. Alarm'a de focu! focu! au strabatutu numai decātu și la mésa óspetiloru. Toti au lasatu friptur'a și pacharele și au alergatu afara. „Focu! Arde colegiulu! Românii au datu focu!“

Au alergatu cu totii sa se suia in podulu, de unde esia fumulu, dar podulu incuiatu cu o usia noua și tare cá la o forterétia, pâna ce s'au adusu chei'a sa se descuie au sucesu a se radieá usi'a din titini și a strabate la loculu, unde se era aprinsu. — Cei ce au ajunsu mai antâiu in podu, marturisescu, ca n'au aflatu acolo sufletu de omu. Dr. Lészay inca era alergatu acolo, și bietulu cocieru alu acestui'a, crediendu dóra ca are datorinti'a a alergá și elu dupa domnulu seu, s'au suitu și elu nenorocitulu la loculu de pricina, cá sa ajute și elu. Cei d'antâiu, cari l'au vedutu, l'au intempinat cu: Dar tu ce cauti aici, hotiule

de Românu, du-te de aici! Cei cari veniau gafaindu și înspaimentati, audindu vorb'a celor d'antâiu și vedieru ca acesti'a hotiescu pre cocierulu și-lu mâna afara, au inceput a strigá: Acesta-i taciunariulu! și au saritu asupr'a lui cá sa-lu masacreze; cocierulu vedieru furia, vedieru-se de tóte pártile atacatu, s'au trasu dupe unu urloiu (hornu, cosiu) și se aperá cátu poteá deacolo, dar spre norocirea lui în momentul d'antâiu au sositu acolo și unu capitanu de genarmi, cáru cu sabi'a scósa abia i-a succesu a scapá pre cocierulu de furia multimei și de mórtea sigura și a-lu duce sub scutul seu în prinsóre. Este de insemnatu, ca podulu, unde s'au aprinsu, a fostu și este plinu de treste uscata, foculu a prinsu în incheiatu'a la dóue lemne gróse de bradu aprópe de strâina în préjm'a ferestrei coperisulu zidirei, unde fára indoie la ventulu au aruncatu umplatura aprinsa din tréscuri; s'au marturisu inaintea judelei cercetatoriu, de mai multe marturii, ca bietulu cocieru cu câte-va minute inainte de erumperea focului fu vedieru ocupatu la locul unde erá mész'a, și totusi reutatea machiavelica tine mereu, ca cocierulu fu aflu ascunsu dupa urloiu, în podu — asceptandu dóra cá sa se aprinda coperisulu pe elu, — ca elu sta în legatura cu studintele, carele tinu oratiunea la maialu, pentru ca vedi dómne! s'au intelnitu mai de multe ori laolalta, ba cocierulu aru fi curatítu studintelui și cismele de vre o dóue ori, studintele sta în legatura cu inteleginti'a romána; cocierulu a pusu focu, pre cocieru l'au invetiatu studintele, pre acest'a inteleginti'a romána: Ergo—inteleginti'a romána au complotatu asupr'a instituteloru magiare și prin acest'a asupr'a natiunei magiare întregi. Quod erat demonstrandum!

Varietáti și noutáti de di.

(Daru imperatescu.) Mai. Sea Imperatulu a daruitu pentru seracii Pestei 3000 f., pentru ai Budei 1000 f., pentru zidirea bisericei lui Leopold 1000 f., pentru unu patu în institutul copiilor aflati 1200 f., pentru unu patu în spitalulu de copii 1200 f., reuniunei pentru propagarea instituteloru de grijirea copiilor mici 500 f., în fine pentru mai multi, cari s'au adresatu cátra persón'a Domnitorulu cu rogáinti, 2000 f.

(Necrologu.) Tinerimea studiósá la academi'a c. r. în Sabiu, fu de nou cercetata de ghimpulu celu veninosu alu mortiei, rapinde-i-se iarasi din midioloculu ei unu membru de cea mai buna sperare. Daniilu Hambasiánu, juristu în anulu I., care acum abia numerá 22 de primaveri în viét'a sea, dupa o bóla de trei luni, fu chiamatu în 8 l. c. s. n. de vocea de susu în sinulu fericiteloru; spre adânc'a intristare a parintiloru sei, cari erau gat'a a sacrificá tóte, numai de a dá iubitului lor fiu o crescere nobila și cultura sólida. — Remasítele pamentesci ale fericitului se inmormentara în 11 în locul nascerei sale Resinari, deplansu fiindu de dulcii sei parinti, cáror'a li se rapí tóta mangaierea și desfatarea betranetieloru, de frati, sorori, comnatii și colegii sei, cari în numeru insemnatu se dusera afara spre a dá fratelui lor ultim'a onóre cuveninciósá. Fia-i tierán'a usióra și memori'a eterna! —

Auror'a romána, innoindu abonamentulu seu pe semestrulu alu doilea alu anului curinte totu sub conditiunile de pán'cum, promite publiculu unu daru pretiosu: litografi'a poetulu Andreiu Muresianu în marimea litografiei lui Ioann Drágosiu, cu pretiulu de 1 f. 50 pe hartia chinesisca, și de 80 xr. pe hartia velina. Sperámu ca publiculu románu va sei recompensá ostenelele onorabilei redactiuni prin imbratisiare caldurósá a acestei întreprinderi adeveratu natiunale. —

Principatele románe unite.

În nr. nostru penultimu spuseserámu, ca Principele Cuz'a, în poterea legi ceii nóue, a denumitu Episcopi definitivi în scaunele vacante. Astadi dupa „Trompet'a Carpatiloru“ potemu impartasi și ceremoni'a investiturei noiloru Episcopi, carea acum pomenitulu diuaru o descrie asiá:

Joi'a trecuta s'a sevársitu ceremoni'a investiturei Archiereiloru ce s'au numitu dupa nóu'a lege. D. ministru alu culteloru, pe la 1 óra și 1/2 dupa amédi, conducendu la palatu pre Eminent'i'a Sea Primatulu Romaniei și Présantiele lor u Archiereii Calnicu Miclescu, Atanasiu, Dionisiu, Melchisedecu și Genadiu, au fostu cu totii introdusi în salónele de lângá sal'a tronului. M. S. Domnitorulu a intratu la 2 óre în sal'a sal'a tronului, unde a fostu intempinatu de domni ministri și de cas'a militaria a M. Sele. D. ministru alu culteloru a introdusu în sal'a mai antâiu pe Pré Santi'a Sea Archiepiscopulu de Moldov'a și Suceav'a, cáru'i'a s'a pusu pe umeri mant'i'a episcopala de cátra d. ministru. Asemenea s'a urmatu și cu toti ceialalti présanti episcopi, introdusi pe rendu. Dupá acest'a Mari'a Sea Domnitorulu, priimindu din mânilu Eminent'i'e Sea Primatulu Nifonu cáru'a pentru Archiepiscopulu Moldovei și Suceavei, eara pentru Episcopi din mânilu Mitropolitiloru respectivi, le-a datu noiloru investiti.

Dupa investire Domnitorulu s'a adresatu, în câte-va cuvinte, cátra noii functiunari clericali, aretandu-le maréti'a și sant'a loru chiamare spre povetuiirea poporulu. Présanti'a Sea Calnicu Miclescu a respunsu prin asigurári, ca clerulu románu, cunoscendu-si cu umilintia greutatea misiunei sele, nu va perde nici ódata din vedere virtutiele ilustriloru archipastori románi din trecutu, și voru fi totdeun'a cu natiunea și cu Domnitorulu eii iubitu.

Ceremoni'a s'a sfarsitu între 2 și 3 óre, dupa care M. S. Domnitorulu s'a indreptatu cátra palatul de véra dela Cotroceni, eara d. ministru de culte, insotindu din nou pre Eminent'i'a Sea Primatulu, pre Archiepiscopi și Episcopi, i-a condusu pâna la locuint'a E. Sele Primatulu cu escort'a de onóre cuvenita.

Aici „Tromp. Carp.“ adauge memorabilulu incidentu, ca Archiereulu Scribanu n'a voitú sa priimésca investitur'a din mânilu principelui, și nu se póte conteni a nu incriminá pre demnúlu pastoru cu imputári despretiuitóre de muscalismu, dicendu: „Archiereulu Neofitu Scribanu, — lectorii nostri si-potu aduce aminte ca amu mai vorbitu noi de calugarii Scribani, — Archiereulu Scribanu, n'a voitú sa priimésca investitur'a de Episcopu din mân'a suveranului tierci, dicendu ca se calca legea. — Care lege? — Legea rusesca? — Apoi în Russi'a se urméza totu astfelu; sa calca legea și în Russi'a? — Apoi pentru ce atunci, calugaru Scribanu și muscalu, este sinonimu, este atátu de identicu, încátu, candu dice cine-va un'a, intielege demulte ori pe cealalta? —

În tóta lumea culta se vorbesce cu óre care crutiare și moderatiune tocmai de persónele bisericesci, cáror'a nu le convine a portá polemii prin diuarie pentru aperarea lor; „Tromp. Carp.“ insa — ne pare reu, ca trebuie sa o spunemu, cáci totdeun'a amu avutu mare incredere în acestu diuaru — vatemala chiaru și acésta pietate, ce datoresce pastoriloru bisericei tierci. Si déca vatemarea acést'a o aru face pentru ca Archiereulu Scribanu aru fi comisu unu reu, din care elu insusi (Archiereulu) aru fi profitatu, atunci amu mai intielege imputarea; dar déca Archiereulu Scribanu, cá sa nu vina în conflictu cu consciinti'a sea teologica și ierarhica, refusa o cáruja archierésca — tint'a doriloru tuturoru monachiloru cualificati —, apoi noi credemu, ca aici trebuie sa stámu pe locu și sa ne socotimu bine, ca óre sa incriminámu unu astfelu de caracteru o astfelu de vointia tare și resoluta, ori mai vertosu sa o aprobámu, sa o glorificámu? Cu deosebire, candu scimu, ca acésta vointia are dreptu basa canónele postive bisericesci? Deci nu despretiure séu incriminare, ci: Onóre Archiereului Scribanu! —

Gvernulu a retrasu proiectulu seu de lege penala militara.

Prospectu politicu.

Calatori'a Maietáti Sea Imperatulu Franciscu Iosifulu Ungari'a a facutu sensatiune în tóta Europ'a, și din tóte pártile (afara de Prussi'a firesce) se profetiesce, ca Domnitorulu, lovindu córd'a cea buna, va duce imperiulu cu fericire preste prapast'i'a, ce-lu amenintiá.

Imperatulu Napoleonu s'a ren'torsu din calatori'a sea messicana în 10. luniu sér'a la Parisu. Imperatés'a și printiulu imperatescu lu intempinara la Fontenebleau. Priimirea în Parisu a fostu fára pregatiri deosebite, dar cu tóte acestea destulu de buna, spre a multiami pre Imperatulu. Dintre inaltii demnitari ai curtiei și ai statulu a lipsitu de asta data printiulu Napoleonu, care dupa depunerea mandatoru sele priimise dela imperatulu o epistola și mai aspra, și care în urm'a acestor'a luá josu flamur'a de pe palatul seu, — va va dica, amici'a între cei doi veri s'a stricatu cu deseversire. Unu aginte alu impetatului Maximilianu din Messico a sositu la Parisu, pentru de a descrie în persóna necesurile noului imperatu și temerea lui de unu atacu din partea uniunei americane. În urm'a acestor'a sa fia tramisu Franci'a o nota cátu se póte de energica cátra uniune, spunendu-i, ca ea (Franci'a) este protectricea Messiculu, și resoluta, a nu permite nici unu atacu, din nici o parte, asupr'a lui.

Imperatés'a Eugeni'a deduse o amnestia generala pentru delictule de pressa, în urm'a cárei'a și jurnalulu „Europa“ din Frankfurt se voru redeschide fruntarielu Franciei. —

Din Engliter'a se serie, ca activitatea publica lordulu Palmerston — nestorelu diplomatiloru europeni, — din caus'a betranetieloru și a nepotintiei lui, se apropia de capetu.

Pre si edintele Johnson au emis unu actu de amnestia pentru rebelii de médiadi, insa numai pentru acei'a, cari n'au fostu oficiari superiori și n'au avere preste 20,000 taleri, va sa dica numai pentru rebelii de rendu, ear pentru capinu. Procederea acést'a, carea nu e'n stare a molcomi pre staturile de médiadi, este criticata aspru și din partea diuariloru liberale europene, și se numesce amnestia paruta și actu de resbunare.